

Flere brancher oplever store fald i fortjenesten

TEMAANALYSE

Mange af de danske virksomheder har over de seneste par år oplevet et fald i deres fortjeneste. Det skyldes bla., at virksomhedernes omkostninger for vareindkøb er steget mere end forbrugernes over de seneste år.

Flere brancher oplever store fald i fortjenesten

Dato: 25.08.2022

Størstedelen af de danske virksomheder har over de seneste par år oplevet et fald i deres fortjeneste. Når danske virksomheder køber ind til deres produktion, oplever de at omkostninger på varer, det seneste år er steget med 19 pct. Det er altså blevet væsentligt dyrere at drive virksomhed over det seneste stykke tid.

Stigende priser på energi, varer og materialer er lige nu den mest udbredte udfordring blandt danske SMV'er. Det viser [en analyse](#) fra SMV-danmark, 2022. Det skyldes et mismatch mellem den høje efterspørgsel og et udbud, som har svært ved at følge med grundet de globale forsyningsproblemer. Samtidig står vi nu i en energikrise grundet sanktionerne mellem Rusland og resten af verden. Derudover er arbejdsløsheden lige nu historisk lav, hvilket øger lønpresset. Alle disse faktorer betyder tilsammen, at store dele af dansk erhvervsliv er presset af stigende omkostninger, hvilket kan ses på deres fortjeneste.

Hovedpointer fra undersøgelsen

- Flere brancher oplever et fald i fortjenesten grundet stigende omkostninger. F.eks. ligger industribranchens dækningsgrad i perioden januar-maj i 2022, 25 pct. under dækningsgraden i perioden januar-maj i 2019.
- De priser dansk erhvervsliv møder når de handler ind i første omsætningsled er steget med 18,6 pct. mens forbrugernes omkostninger ved varekøb er steget med 14,2 pct. i løbet af de seneste 12 måneder.

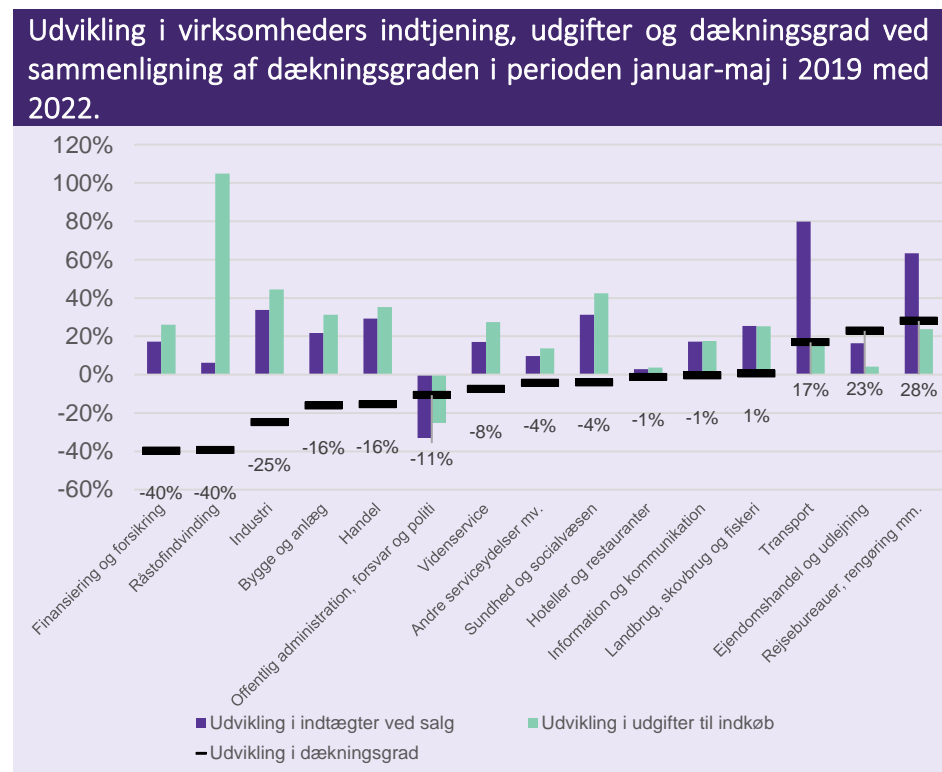
I løbet af de seneste 12 måneder producent- og import-prisindekset for vare steget med:

19%

Virksomhedernes dækningsgrad er faldet markant i flere brancher

Af nedenstående figur fremgår det, at størstedelen af brancherne har oplevet et fald i dækningsgraden. Det skyldes for de fleste branchers vedkomne, at udgifterne til indkøb er steget, mens indtægter fra salget ikke er fulgt med. Det betyder, at industriens virksomheder har oplevet et gennemsnitligt fald i avancen på 25 pct., hvis man sammenligner perioden januar til maj i 2022 med 2019. En del af årsagen til den faldende dækningsgrad kan potentielt forklares ved en stigning i konkurrencen. Dette vurderes dog at være en mindre sandsynlig forklaring jf. DØRS produktivetsrapport for 2022. Endvidere fremgår det af Danmarks Nationalbanks udlånsundersøgelse, at bankernes udlån til industrivirksomhederne er steget med ca. 40 pct. i juli 2022 sammenlignet med juli 2021 hvilket understreger, at særligt industrien er hårdt ramt af faldet i dækningsgraden. En del af denne stigning kan forklares ved omlægningen af momslånene til banklån.

Industriens dækningsgrad er faldet med 25 pct. over de seneste 2 år.

Kilde: FIKS22

Figur 1

Anm: Brancherne Undervisning, Offentlig administration, forsvar og politi og Sundhed og Socialvæsen er ikke angivet, idet analysen her fokuserer på prisstigningernes konsekvenser for private virksomheder.

Energiforsyning er også fjernet, da denne branche udvikler sig i så ekstraordinær grad, at det fjerner fokus fra de resterende brancher. Firmaernes indkøb og salg opgøres ud fra momspligtige varer og tjenester.

Hvad måler prisindeksene?

Prisindekset for indenlandsk vareforsyning følger udviklingen i producent- og importpriser. Dvs. producenternes salgspriser og importørernes købspriser. Det er altså de priser dansk erhvervsliv møder når de handler ind i første omsætningsled. Imens nettoprisindekset på varer viser prisudviklingen for de varer, som indgår i husholdningernes forbrug i Danmark fritaget for afgifter og tilskud. Altså de priser forbrugere møder når de handler ind.

De to indeks kan være sammensat af forskellige varettyper, alt efter omsætningsstørrelsen på varen.

Priserne på indenlandsk vareforsyning stiger mere end forbrugernes priser

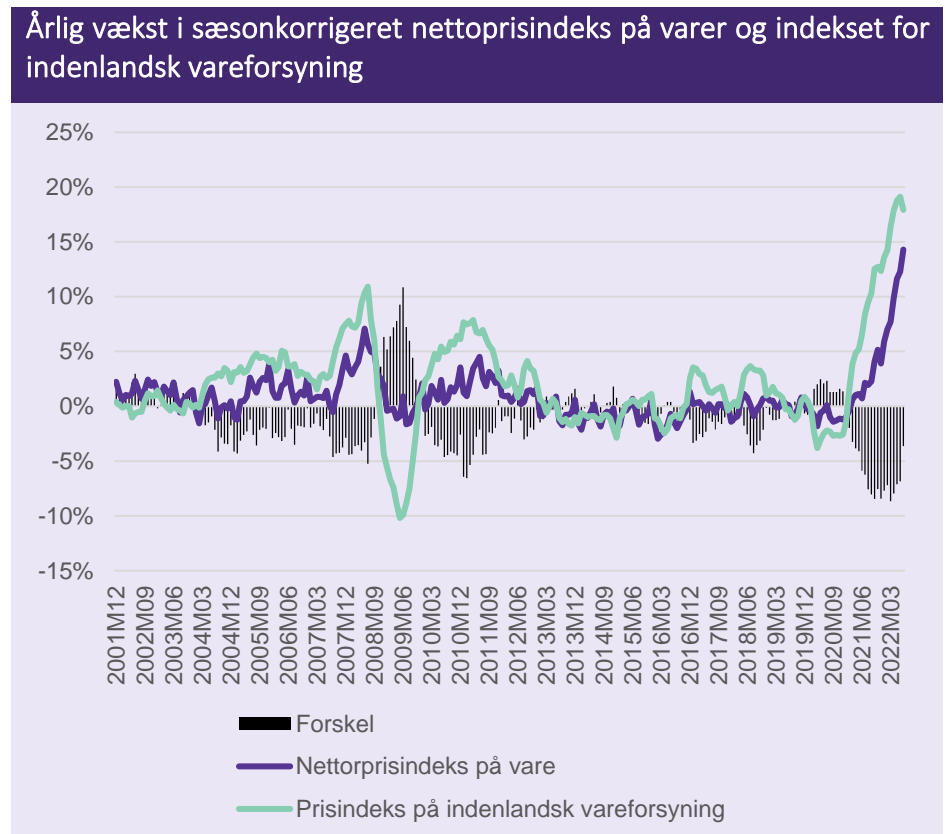
Priserne på indenlandsk vareforsyning er over de seneste 12 måneder steget med 18,6 pct. Det er en voldsom stigning sammenlignet med de seneste 20 år, hvor indekxniveauet har ligget nogenlunde konstant, med finanskrisen som undtagelse. Den relativt store stigning i priserne på indenlandsk vareforsyning taler for, at der kan ventes yderligere bidrag til forbrugernes priser herfra de kommende måneder, fordi omkostningsstigningerne på indenlandsk vareforsyning må forventes at blive overvæltet til forbrugere. Forbrugernes priser på varer er over samme periode steget 14,2 pct.

Selv om priserne på indenlandsk vareforsyning over en længere periode er steget mere end forbrugernes priser, følges priserne alligevel år for år. Overordnet ses en tendens til, at udsvingene i priserne for forbrugere er mindre end for indenlandsk vareforsyning. Det kan blandt andet forklares ved at nettoprisindekset på varer er mindre påvirket af store internationale industrier som energi, olie og lignende, som særligt over det seneste stykke tid har haft rekordstore udsving.

Over det seneste år har forskellen i væksten mellem de to indeks været på sit højeste sammenlignet med de seneste 20 år, kun lige akkurat overgået af forskellen i væksten under finanskrisen. Årsagen til dette kan være, at engrosledet ikke har mulighed for at ændre varepriserne grundet kontraktuelle bestemmelser, eller at engrosledet midlertidigt har valgt at sænke deres profit fremfor at øge salgspriserne for at vinde markedsandel.

Denne tendens fremgår endnu tydeligere, hvis man udvider tidsperioden til at indeholde de seneste 120 år. (Se bilag).

De kortsigtede afvigelser mellem de to indeks, kan også forklares ved den kortsigtede prisstivhed, der er forbundet med prisen i butikkerne. Det tager længere tid for andet omsætningsled, at tilpasse deres priser sammenlignet med producenternes (andenrunde effekter). I gennemsnit tager det ca. et halvt år, før ændringer i producentprisindekset slå igennem på kerneinflationen jf. Forårsrapporten 2022, DØRS.

Kilde: DST - PRIS114 og PRIS115

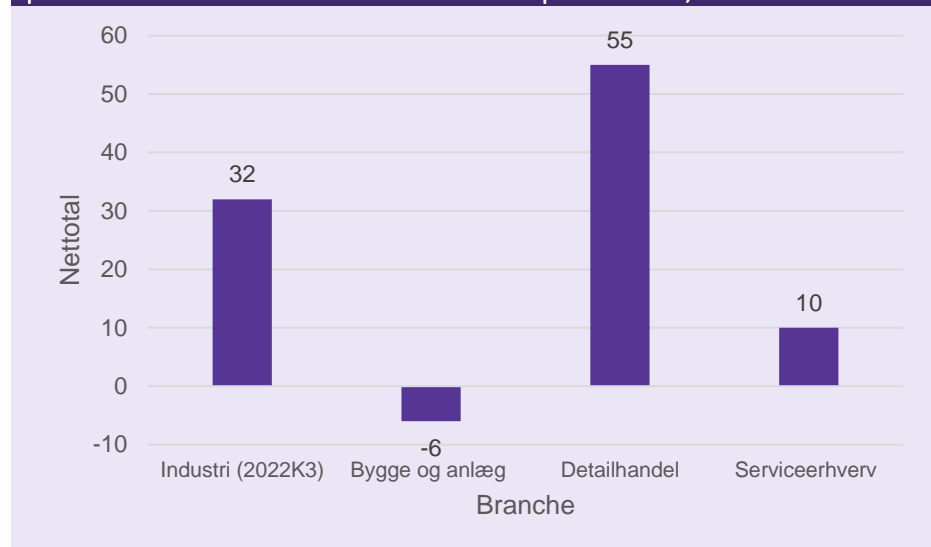
Figur 2

Virksomhederne forventer fortsat prisstigninger

Et flertal af virksomheder, på tværs af de forskellige brancher på nær bygge og anlæg, forventer fortsat at hæve

virksomhedens salgspriser bl.a. på grund af de stigende materialeomkostninger.

Nettotal for virksomhedernes forventninger til ændringer i deres egne priser over de næste 3 måneder fordelt på branche, Juli 2022.

Kilde: DST-konjunkturbarometer

Figur 3

Anm: Nettotallet angiver forskellen mellem den andel som forventer priser stiger og den andel som forventer priserne falder.

Hovedpointer

Mange af de danske virksomheder har over de seneste par år oplevet et fald i deres fortjeneste. Det skyldes bla., at virksomhedernes omkostninger for vareindkøb er steget mere end forbrugernes over de seneste år. Priserne på indenlandsk vareforsyning er over de seneste 12 måneder steget med 18,6 pct. Det er en voldsom stigning sammenlignet med de seneste 20 år, hvor indeksniveauet har ligget nogenlunde konstant, med finanskrisen som undtagelse. Forbrugernes priser på varer er over samme periode steget 14,2 pct.

Kontakt

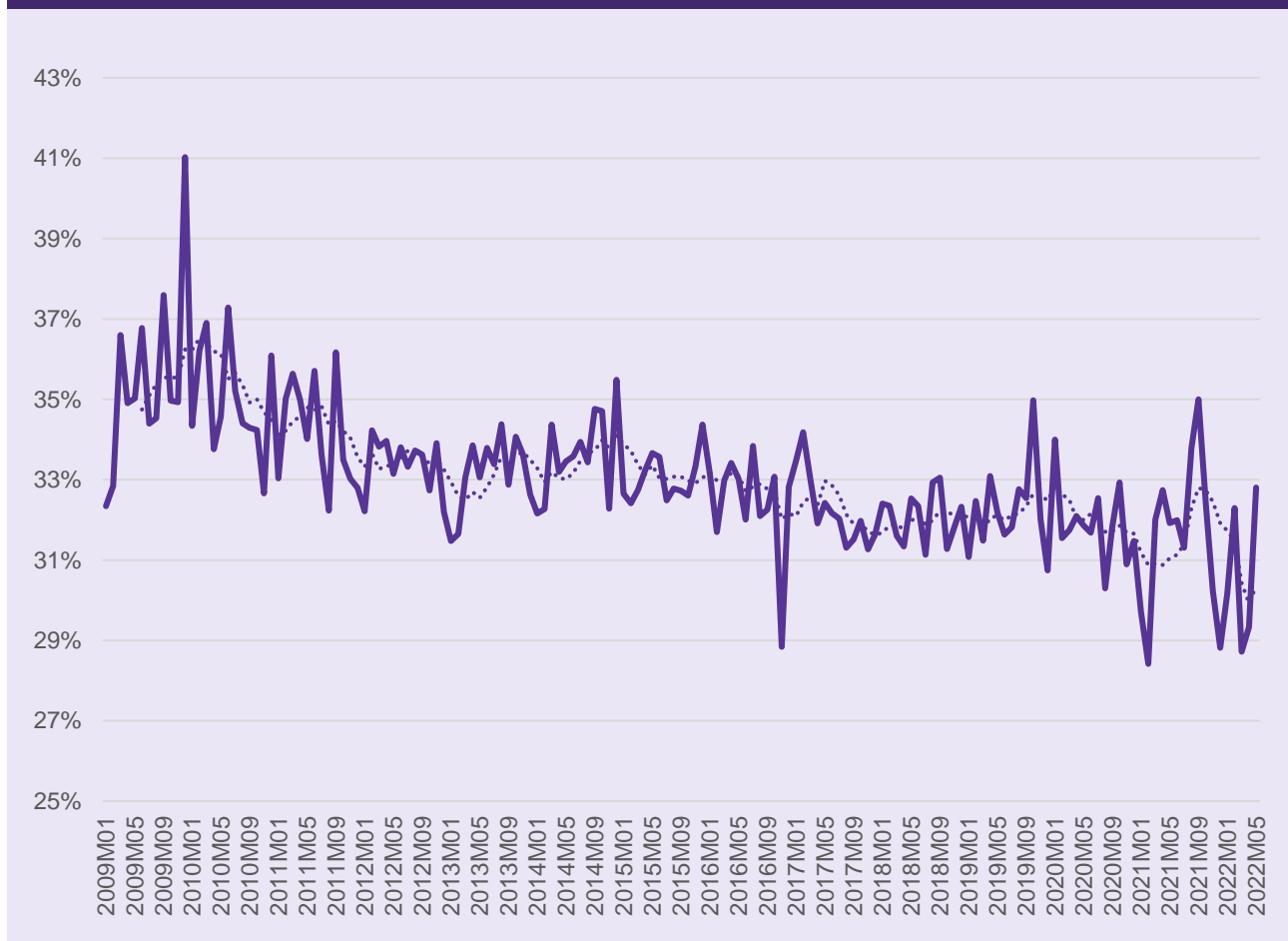
Cheføkonom Martin Kyed, tlf. 25 15 78 31, kyed@smvdanmark.dk.

Økonom Lasse Lundqvist, tlf. 41 29 20 09, lundqvist@SMVdanmark.dk.

SMVdanmark, august 2022

Bilag 1

Udvikling i virksomhedernes sæsonkorrigeret dækningsgrad.

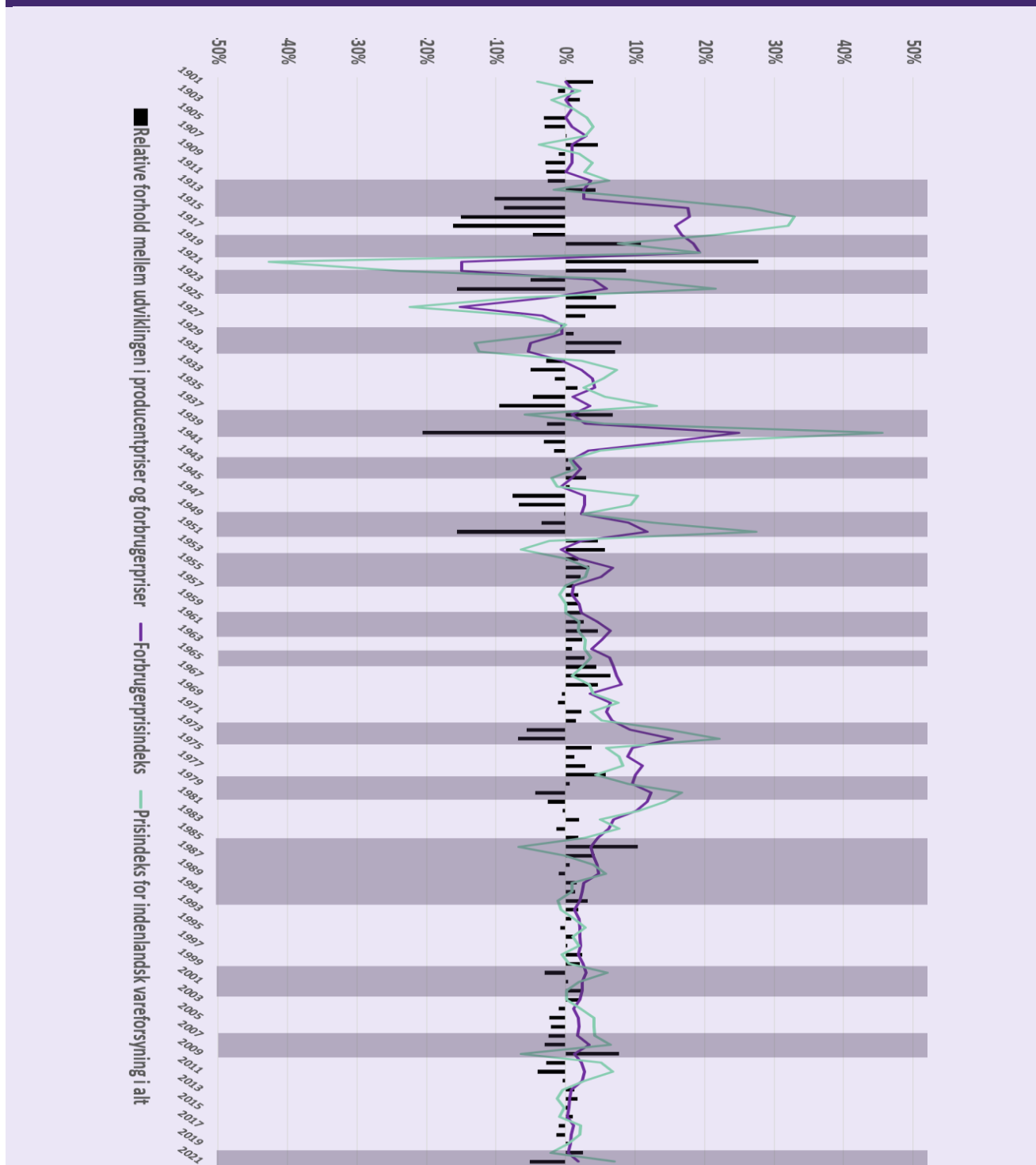

Kilde: Kilde: FIKS22

Anm.: Tidslinjen angiver et 6 måneders glidende gennemsnit. Dækningsgraden er beregnet ud fra virksomhedernes omkostninger og indtjening på momspligtige vare og tjenester. Tidserien strækker sig over hele statistikkens historie. flere

Bilag 2

Vækst i sæsonkorrigeret forbrugerprisindeks og producentprisindeks

Kilde: Producentprisindexet og forbrugerprisindexet, DST.

Anm.: De grå bokse angiver perioden fra toppen af en konjunktursvingning til bunden af en konjunktursvingning. Bemærk, at forbrugerprisindexet opgøres inkl. tjenester og afgifter.